

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิชาการในโรงเรียนเป็นงานที่มีขอบเขตกว้างขวาง ไม่ได้หมายถึงเฉพาะ การเรียนการสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังหมายถึงกิจกรรมทุกอย่างภายในโรงเรียน ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้น เมื่อพูดถึงการส่งเสริมวิชาการจึงหมายถึงการ ส่งเสริมให้การเรียน การสอนในห้องเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น และรวมถึงการส่งเสริม การจัดกิจกรรมทุกชนิดให้แก่ักเรียนและครูภายในขอบเขตความรับผิดชอบของโรงเรียน

เมื่อครูใหญ่มีความประสงค์ที่จะส่งเสริมงานวิชาการในโรงเรียนครูใหญ่ควรทราบ ก่อนว่า อะไร เป็นจุดหมายสูงสุดของงานวิชาการในโรงเรียน จุดมุ่งหมายหลักของงาน วิชาการก็คือการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความรู้ความสามารถและทัศนคติตามความมุ่ง- หมายทางการศึกษาของประเทศที่กำหนดไว้ เมื่อครูใหญ่ปฏิบัติได้ตามนี้ จึงจะเรียก ได้ว่า- การส่งเสริมงานวิชาการในโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีเป้าหมาย เนื่องจากงาน วิชาการมีขอบเขตกว้างขวางมาก ดังใดกล่าวแล้วข้างต้น ฉะนั้นบทนี้จึงรวบรวมวรรณคดี และวิจัยที่สำคัญบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการวิจัยนี้ ได้แก่

การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา

การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมีความเกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา อย่างแยกไม่ออก ดังนั้นเมื่อพูดถึงการบริหารงานวิชาการจึงจำเป็นต้องพูดถึงการ บริหารการศึกษาควบ

คาร์เตอร์ วี กูด^๑ (Carter V. Good) ได้ให้ความหมายของการบริหาร การศึกษาว่าการบริหารการศึกษาหมายถึงวิธิต่าง (Direction) การบังคับบัญชา (Control) การจัดการ (Management) ของระบบการบริหารโรงเรียน ซึ่งวิธิต่างนั้น จะเป็นวิธิต่างที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่นการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมนักเรียน หลักสูตร อุปกรณ์การเรียนการสอน และการแนะแนว เป็นต้น ส่วน ธิญโย สาร^๒ ได้ให้ความหมายว่า

... การบริหารการศึกษาหมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคน รวมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชน หรือ สมาชิกสองสังคมในทุก ๆ ความ เช่นความสามารถที่ตนกตี่ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งในคานสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดี และมีประสิทธิภาพทางสังคมโดย กระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่เป็นระเบียบ แบบแผน...

ดังนั้นการบริหารการประถมศึกษาจึงหมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการจัด การศึกษา การบังคับบัญชา การจัดการโดยบุคคลหลายคนเพื่อให้การศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้พลเมืองมีความรู้พอที่จะปฏิบัติ หน้าที่เป็นพลเมืองดีของชาติ และการบริหารงานวิชาการก็จำต้องให้สอดคล้องกับการ บริหารการศึกษาลังกล่าว จึงจะได้ผลอย่างสมบูรณ์ การบริหารงานวิชาการนั้นครุใหญ่

^๑ Carter V. Good, Dictionary of Education (New York: McGraw - Hill Book Company, Inc., 1945), p.11.

^๒ ธิญโย สาร, หลักบริหารการศึกษา (พระนคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๑๔), หน้า ๑๒.

หรือผู้บริหารการศึกษาโดยทั่วไปควรจะกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปให้ครูทุกคน
 ความเป็นผู้นำของผู้บริหารการศึกษาอยู่ที่ความสามารถที่จะใช้คนอื่นให้ทำงานโดยไม่ต้องใช้
 วิธีการบีบบังคับ หรือขู่เข็ญ แต่อยู่ที่เทคนิคในการกระตุ้นให้ครูและผู้อยู่เกี่ยวข้องกับการสอน
 นักเรียนทุกคนขยันขันแข็งทำงานอย่างเต็มที่ และอดทน อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จที่แท้จริงในงาน
 วิชาการของโรงเรียนเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง จะต้องมุ่งพัฒนาครูเป็นหลัก ซึ่งใน
 เรื่องนี้ ไพฑูรย์ สินดารัตน์^๑ ได้อธิบายถึงเทคนิคการพัฒนาครูไว้ ๒ ประการคือ เทคนิค
 การพัฒนาครูโดยทางตรง และเทคนิคการพัฒนาครูโดยทางอ้อม

เทคนิคการพัฒนาครูโดยทางตรงนั้น มีอยู่หลายวิธีเช่น การจัดประชุมครู การจัด
 อบรม การจัดสัมมนา และวิธีการอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน

ส่วนเทคนิคการพัฒนาครูโดยทางอ้อมนั้น หมายถึงกลวิธีที่ครูใหญ่หรือผู้บริหารใช้
 อย่างไม่เป็นทางการ เพื่อสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อม และความรู้สึกให้ครูในโรงเรียน
 มีแบบแผนพฤติกรรม เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ เช่นครูใหญ่ หรือผู้บริหารเองต้อง
 สนใจงานวิชาการ จัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศทางวิชาการ ยกย่องชมเชยในความ
 สำเร็จทางวิชาการของครู เป็นต้น

เมื่อครูใหญ่หรือผู้บริหารการศึกษา ภูมิวิพัฒนาครูให้ก้าวหน้าทางวิชาการแล้วก็จำเป็น
 จะต้องรู้ถึงองค์ประกอบของงานด้านวิชาการด้วย ทั้งนี้เพื่อจะได้มีหลักการในการส่งเสริม
 อย่างมั่นคง ในเรื่องนี้ พันธ์ หันนาคินทร์^๒ และ ภิญโญ สารธร^๓ ได้จำแนกองค์ประกอบ
 ของงานวิชาการไว้หลายประการ พอสรุปได้ดังนี้

^๑ ไพฑูรย์ สินดารัตน์, " เทคนิคการพัฒนาครูให้ก้าวหน้าทางวิชาการ," วารสาร-
 ครุศาสตร์, ๔ (เมษายน - กรกฎาคม ๒๕๑๕), ๓๓.

^๒ พันธ์ หันนาคินทร์, หลักการบริหารโรงเรียน (กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช,
 ๒๕๑๓), หน้า ๔๘.

^๓ ภิญโญ สารธร, เรื่องเดิม, หน้า ๒๕๓.

๑. งานเกี่ยวกับตัวครู ได้แก่ การหาครูที่ดีมาทำการสอน การจัดแบ่งหน้าที่ การจัดปฐมนิเทศ การส่งเสริมให้ครูมีความสามารถยิ่งขึ้น การพิจารณาความดีความชอบ เป็นต้น

๒. งานเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน ได้แก่ การเลือกเนื้อหาของหลักสูตร การแบ่งและการทำประมวลการสอน การจัดการการสอน การเลือกและหาแบบเรียน การจัดทำห้องสมุด การวัดผลการสอน เป็นต้น

๓. งานวิเคราะห์ผลการสอนเพื่ออุปสรรคประสิทธิภาพในการสอน เพื่อใช้ในการวางแผนเลือกตัวครูผู้สอนในปีต่อไป

หลักสูตร

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับหลักสูตรไว้อย่างกว้างขวาง ถึงแม้จะมีรายละเอียดแตกต่างกันอยู่บ้าง แต่ใจความสำคัญมีความคล้ายคลึงกัน เช่น โรนัลด์ ซี คอลล^๖ (Ronald C. Doll) ยอร์ช เอฟ เนลเลอร์^๗ (George F. Kneller) และ รอส แอด นีกเด^๘ (Ross L. Neagley) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรหมายถึงการจัดเนื้อหาวิชา สำหรับการเรียนการสอนที่เป็นประสบการณ์ทุกชนิด

^๖ Ronald C. Doll, Curriculum Development (Boston: Allyn - and Bacon, Inc., 1971), p. 479.

^๗ George F. Kneller, Foundation of Foundation (New York : John Willey & Sons, Inc., 1971), p. 479.

^๘ Ross L. Neagley and Dean N. Evan, Handbook for Effective - Curriculum Development (New Jersey: Prentice - Hall, Inc., 1969), P. 2.

เพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

← และสุมิตร คุณานุกร^๕ ได้ให้ความหมายของหลักสูตร หมายถึง " โครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน ไม่ว่าจะป็นภายในหรือภายนอกโรงเรียนก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ "

ดังนั้น จึงพอสรุปความหมายของหลักสูตรได้ว่า การกำหนดรูปแบบของการจัดการเรียนการสอน เนื้อหารายวิชา วัสดุอุปกรณ์ และประสบการณ์ทุกชนิดที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ แต่หลักสูตรการศึกษาของไทยยังไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ทั้งนี้เพราะหลักสูตรของไทยพัฒนามาจากการใช้แบบเรียนแทนหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรประถมศึกษา ซึ่งเน้นหนักเฉพาะวิชาอ่าน เขียน และคิดเลขเท่านั้น ได้มีการกำหนดวิชาเรียนเป็นประโยค แต่ไม่กำหนดเวลาเรียนในแต่ละบทเรียน ต่อมาวิชาก็เพิ่มขึ้นตามความจำเป็น และความต้องการของประเทศ ถึงกระนั้นก็หลักสูตรก็ยังไม่สามารถสนองความต้องการของประเทศได้อย่างเต็มที่ จึงได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรื่อยมา จนถึงหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. ๒๕๐๓^{๑๐} ได้ตั้งความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาไว้อย่างละเอียด โดยให้สอดคล้องกับความเป็นอยู่ในสังคมประชาธิปไตยให้มากที่สุด แต่พอถึงปัจจุบันหลักสูตร พ.ศ. ๒๕๐๓ ก็ไม่สามารถสนองความต้องการของสังคม เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และด้านอื่น ๆ จึงได้มีการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๐๓ ขึ้น

^๕ สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน (พระนคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๑๔), หน้า ๓.

^{๑๐} กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๐๓ (พระนคร ๒๕๐๓), หน้า ๒.

ผลการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๐๓^{๑๑} พอสรุปได้ดังนี้ หลักสูตรกำหนด ความมุ่งหมายกว้างเกินไป ไม่กำหนดลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอน โครงสร้างของ หลักสูตรยี่สิบวิชาเป็นหลัก เนื้อหาวิชาในหมวดต่าง ๆ มีรายละเอียดและข้อเท็จจริงมาก เกินไป นักวิชาการหลายท่านจึงได้ขอเสนอแนะในการทำหลักสูตรใหม่ พอสรุป ได้ดังนี้^{๑๒}

๑. พื้นฐานที่ควรคำนึงในการทำหลักสูตร ควรคำนึงถึงความต้องการของบ้าน เมืองทั้งในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต ในแง่เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม จิตวิทยา และความต่อเนื่องของประสบการณ์ ปรัชญาหรืออุดมคติที่จะใช้เป็นพื้นฐานทางการศึกษา จะต้องเหมาะสมกับพื้นฐาน และเอกลักษณ์ของชาติ

๒. เรื่องเกี่ยวกับหลักสูตร ความมุ่งหมายเนื้อหาสาระ และรูปแบบของหลักสูตร ควรครอบคลุมประสบการณ์ทั้ง ๓ ประเภท และเป็นสัดส่วนพอเหมาะคือมีทั้งความรู้ ความคิด ความรู้สึก ค่านิยม และทักษะ ควรมีการทดลองใช้หลักสูตร ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์ใน เรื่องหลักสูตร การทำแบบเรียนควรมีคู่มือแสดงวิธีใช้และขอเสนอแนะกำกับไว้เสมอ และ ประการสุดท้าย หลักสูตรควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ๑๐ ปี

สรุปได้ว่าเรื่องของหลักสูตรมีความสำคัญและจำเป็นต่องานวิชาการโดยตรง เพราะ เป็นแม่บทของการจัดการเรียนการสอน และเป็นแนวทางที่จะให้ผู้เกี่ยวข้องยึดเป็นหลักในการ ดำเนินงาน และสามารถเข้าใจตรงกัน สมควรที่ครูใหญ่ทุกคนจะได้ศึกษาให้เข้าใจอย่าง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{๑๑} เอกวิทย์ ฌ ถกลาง, " วิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา, " วิทยาศาสตร์, ๘ (มีนาคม, ๒๕๑๕), ๕๑.

^{๑๒} กรมวิชาการ, " แนวโน้มของหลักสูตร, " วารสารการวิจัยทางการศึกษา, ๓ (พฤษภาคม - สิงหาคม , ๒๕๑๗), ๑-๘.

ดองแทและหาทางปรับปรุงคัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียนของคนอยู่เสมอ

การนิเทศการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

005429

การนิเทศการศึกษาตามความเห็นของ กูด^{๑๓} (Good) หมายถึงความพยายาม
ทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการศึกษาที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่นี้เทศการศึกษาในการแนะนำ
นำครูหรือผู้อื่นที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาให้รู้วิธีปรับปรุง หรือให้การศึกษา การนิเทศ
การศึกษาช่วยให้เกิดความงอกงามในอาชีพทางการศึกษา ช่วยพัฒนาครู ช่วยในการเลือก
และปรับปรุงวัสดุประสงค์ของการศึกษาช่วยเลือกและปรับปรุงเนื้อหาของการสอนวิธีสอน
และการประเมินผลการสอน สาโรช บัวศรี^{๑๔} ได้ให้ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับ
เรื่องนี้ว่า

... การนิเทศการศึกษาหมายถึงการช่วยเหลือดูแลและตรวจตรา แนะนำ สนับสนุน ส่งเสริมและเกื้อกูลเพื่อให้งานฝ่ายวิชาการ และธุรการ
ในโรงเรียน หรือแต่ละสายงานใดเกิดผลดี การนิเทศการศึกษานี้ไม่
เกี่ยวกับการบังคับบัญชาแต่ประการใด แต่เป็นการแนะนำโดยแท้และ
เป็นการแนะนำช่วยเหลืออย่างเปิดเผย...

ดังนั้นการนิเทศการศึกษาหมายถึงความพยายามที่จะแนะนำสนับสนุน ส่งเสริมผู้
เกี่ยวข้องในการพัฒนาการศึกษาให้มีความสามารถในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และ

^{๑๓} Carter V. Good, Ibid., p.539.

^{๑๔} สาโรช บัวศรี, แนวคิดในการบริหารการศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์
มงคลการพิมพ์, ๒๕๐๔), หน้า ๖๔.

ต้องเป็นการแนะนำช่วยเหลือที่มีความจริงใจ ไม่เกี่ยวข้องกับการบังคับบัญชา และประการสำคัญก็คือผู้ให้การแนะนำนั้นจะต้องเข้าใจถึงความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาอย่างถ่องแท้ เพื่อไม่ให้เกิดความไขว่เขวในขณะที่ทำการนิเทศ ในเรื่องนี้ สุจริต เพ็ชรชอบ^{๑๕} ได้ให้ความมุ่งหมายในการนิเทศการศึกษาไว้ คือ

๑. เพื่อช่วยครูให้เข้าใจถึงปัญหาทางคานจิตวิทยา เช่นปัญหาทางคานพฤติกรรมของเด็กวัยต่าง ๆ ความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นต้น
๒. เพื่อสร้างขวัญของคณะครูให้ร่วมมือกันปฏิบัติงาน ช่วยเหลือครูรู้สึกปลอดภัยในการทำงาน
๓. เพื่อช่วยให้ครูใหญ่ได้สำรวจและค้นพบความสามารถพิเศษของครูแต่ละคน แล้วมอบหมายงานที่เหมาะสมกับความสามารถ และความถนัดนั้น ๆ
๔. เพื่อช่วยให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษาโดยทั่วไป ตลอดจนจุดมุ่งหมายเฉพาะของแต่ละวิชา

ดังนั้น ก่อนที่จะทำการนิเทศการศึกษา จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาความมุ่งหมายและหลักการของการนิเทศการศึกษาตามลำดับ บริก และ จัสต์แมน^{๑๖} (Briggs and Justman) ได้ให้หลักการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษาจะต้องเป็นการเสริมสร้างหลักการประชาธิปไตย ควรทำเป็นกลุ่มมากกว่าที่จะทำเป็นรายบุคคล ต้องส่งเสริมความรู้สึกอบอุ่น

^{๑๕} สุจริต เพ็ชรชอบ, "ครูใหญ่กับการนิเทศการศึกษา," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ, ๑ (กรกฎาคม, ๒๕๑๕), ๑๖.

ไทแก่ครู รวมทั้งต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีในหมู่คณะครูอีกด้วย ส่วน อาดัมและดิกกี^{๑๗}
(Adam and Dickey) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักสำคัญในการนิเทศการศึกษาอีกแนว
หนึ่งดังนี้

๑. การนิเทศการศึกษาได้แก่การช่วยให้ครูรู้สึกคิดค้นหาวิธีทำงานด้วยตนเอง
๒. การนิเทศการศึกษาจะต้องช่วยให้ครูมีความคุ้นเคยกับแหล่งวิชาการ และสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้
๓. การนิเทศการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ครูมีความเชื่อมั่นในความสามารถของ
ตนให้รู้สึกถึงความสำคัญของตนเอง

เมื่อครูใหญ่เข้าใจความมุ่งหมายและหลักการนิเทศการศึกษาแล้วการดำเนินการ
นิเทศการศึกษาในโรงเรียนก็จะได้รับความร่วมมือจากคณะครูเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะครู
ทุกคนตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีกการนิเทศการศึกษา และครูใหญ่จะต้องรับผิดชอบในการ
การบริการงานด้านนี้อย่างเต็มที่ ซึ่งพอจะประมวลได้คือ ^{๑๘}

๑. ช่วยครูแต่ละคนในการทำการสอนให้ได้ดี ช่วยแก้ปัญหาทั้งในด้านการสอน
และปัญหาส่วนตัว

๒. เป็นผู้ประสานงานและบริการแก่ครูทุกคนในค่านวีสอน การใช้อุปกรณ์และจัดกิจกรรมต่าง ๆ

๓. ทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่ค้ำของครูในทุกโอกาส คือสามารถให้คำปรึกษาแนะนำชี้แจงหรือชี้แหล่งวิชาที่เหมาะสมให้แก่ครู

๔. ประเมินผลการเรียนการสอนและโปรแกรมของโรงเรียนทั้งหมด

๕. การอบรมและสัมมนาครู

จะเห็นได้ว่างานนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ครูใหญ่จะต้องให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นงานที่ช่วยส่งเสริมงานวิชาการในโรงเรียนโดยตรง ครูใหญ่จะต้องฝึกฝนคนควางานคานนี้ให้เป็นตัวอย่างแก่ครูในโรงเรียนอยู่เสมอ รวมทั้งจะต้องสามารถช่วยเหลือครูได้จริง ๆ ของไม่ว่างานนิเทศการศึกษาในโรงเรียนเป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ทั้งนี้เพราะครูใหญ่อยู่ใกล้ชิดครูมากที่สุด ย่อมทำหน้าที่นิเทศการศึกษาได้ดีที่สุดด้วย

การประเมินผลการเรียนการสอน

การประเมินผลการเรียนการสอน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะการประเมินผลเป็นวิธีการที่จะทำให้เราทราบวากานที่เราทำไปนั้น มีความก้าวหน้า หรือบกพร่องมากน้อยแค่ไหน ช่วยให้เราสามารถปรับปรุงกลไกต่าง ๆ ในการทำงานได้ จึงจำเป็นจะต้องมีการประเมินผลอยู่เสมอ ดังนั้นครูใหญ่ควรจะเข้าใจกระบวนการประเมินผลการเรียนการสอนเป็นอย่างดี และในเบื้องต้นควรจะเข้าใจความหมายของการประเมินผล

การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ พน์ส ทัннаคินทร^{๑๘} และกมล สุกประเสริฐ^{๒๐} มีความเห็น สอดคล้องกันว่า การประเมินผลการศึกษา (Evaluation) หมายถึงการกำหนดค่า หรือราคาโดยอาศัยคะแนนที่ได้จากการวัดผล (Measurement) เป็นเกณฑ์ในการ เปรียบเทียบ ดังนั้นการประเมินผลจึงเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากการวัดผลและการวัดผล มีลักษณะเป็นรูปธรรม เพราะแสดงผลการวัดออกมาเป็นตัวเลข ส่วนการประเมินผลมีลักษณะ เป็นนามธรรม เนื่องจากอาศัยการเปรียบเทียบความรู้สึก คำนึงเป็นหลักเกณฑ์ในการ ตีค่าหรือราคา สำหรับจุดประสงค์ในการประเมินผลการศึกษานั้น เดรสเซล และ เมฮิว^{๒๑} (Dressel and Mayhew) ได้รวบรวมไว้ดังนี้

๑. เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเป้าหมายของการศึกษา
๒. เพื่อพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลและประเมินผล
๓. เพื่อปรับปรุงเนื้อหาวิชาและโปรแกรมการเรียนการสอน
๔. เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนรู้ถึงวิธีประเมินผลของตนเอง
๕. เพื่อทราบความเจริญงอกงามของนักเรียนในด้านต่าง ๆ และหาทางส่งเสริม

ให้ดีขึ้น

^{๑๘} พน์ส ทัннаคินทร, การประเมินผลการศึกษาและการปรับปรุงการเรียน การสอน (พระนคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๑๓), หน้า ๑๓๘.

^{๒๐} กมล สุกประเสริฐ, " หลักและวิธีวัดผลการศึกษา, " ความมุ่งหมาย ของการประเมินผล (พระนคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๑๐), หน้า ๖.

^{๒๑} Paul L. Dressel and Lewis B. Mayhew, General Education Exploration in Evaluation (Washington D.C.: American Council on Education, 1954), p.10.

นอกจากนี้ การวัดผลและประเมินผลยังช่วยให้ทราบข้อบกพร่องต่าง ๆ ของผู้สอน และสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งมีผลต่อการเรียนการสอน

ปัจจุบันนี้การวัดผลการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในประเทศไทยได้แบ่งการวัดผลเป็น ๓ ลักษณะ คือ การวัดผลการพัฒนาทางค่านิยม ซึ่งได้แก่การพัฒนาทางกิจนิสัย และสังคมนิยม

การวัดผลระหว่างปี เช่นการสอบข้อเขียน การตรวจผลงาน การสังเกต
เป็นคน

การวัดผลปลายปี คือการสอบข้อเขียน และใช้เป็นเกณฑ์ในการเลื่อนชั้น

อย่างไรก็ดีการวัดผลและการประเมินผลการเรียนการสอนในปัจจุบัน ยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก สมควรที่จะได้รับการปรับปรุงแก้ไข ครูใหญ่จึงควรสนใจศึกษาวิธีการและลักษณะของการวัดผลและประเมินผลที่ คือเพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพ ลักษณะของการประเมินผลที่ค่านั้น สังคม ชุชัยทยกุล^{๒๒} ได้อธิบายไว้ดังนี้

๑. ต้องเป็นการประเมินทุกด้าน คือมีการวัดทั้งความรู้ ทักษะ ความเข้าใจ และทัศนคติ
๒. การวัดผลครั้งหนึ่ง ๆ จะต้องคำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของเด็กเป็นส่วนใหญ่ เช่นทางสมอง ทางร่างกาย ทางอารมณ์และทางสังคม.
๓. การวัดผลครั้งหนึ่ง ๆ เป็นการแปลภาพจำลองของเด็กเป็นรายบุคคล และเป็นหลักฐานทางการศึกษาของเด็ก

^{๒๒} สังคม ชุชัยทยกุล, การวัดผลการศึกษาในชั้นประถม (พระนคร : โรงพิมพ์สำนักงานสภพ, ไม่มีปีที่พิมพ์), หน้า ๕.

๔. การประเมินผลต้องมีความสัมพันธ์กับหลักสูตร และต้องทำต่อเนื่องกัน
๕. การประเมินผลต้องให้ครอบคลุมทุกส่วนและได้รับความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ทุกฝ่าย

จึงกล่าวได้ว่า การประเมินผลการศึกษามีความจำเป็นต่องานวิชาการอย่างยิ่ง การที่จะสามารถปรับปรุงงานวิชาการให้เจริญก้าวหน้าได้ จะต้องรื้อขอบกรอบของกลไก หรือองค์ประกอบในสถานต่าง ๆ ซึ่งจะทราบได้ก็ด้วยการวัดผลและประเมินผลการศึกษาเท่านั้น ครูใหญ่จึงควรสนับสนุน และส่งเสริมงานค่านี้อย่างจริงจัง เพื่อจะได้นำไปสู่การแก้ปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียน

งานในหน้าที่ครูใหญ่ไม่ว่าจะเป็นคณบดีหรือวิชาการ จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เพื่อให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ การศึกษาค้นคว้าลักษณะและองค์ประกอบของงานตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงานของครูใหญ่ เป็นวิธีการที่สำคัญและจำเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ ดังนั้นจึงมีผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเป็นจำนวนมาก เช่น กรีสซุชา พินสมพงษ์^{๒๓} ได้ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนของครูใหญ่โรงเรียนเทศบาลนครกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า ครูใหญ่ส่วนมากมีความเข้าใจเรื่องการบริหารค่อนข้างดี เรื่องที่มีความเข้าใจดีที่สุด คือ เรื่องเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ ส่วนเรื่องการเรียนรู้การสอนและการวัดผลนั้นครูใหญ่มีความเข้าใจน้อยที่สุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{๒๓} กรีสซุชา พินสมพงษ์, " การศึกษาความเข้าใจเรื่องการบริหารโรงเรียนของครูใหญ่โรงเรียนเทศบาลนครกรุงเทพฯ " (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ๒๕๐๘.

ครูใหญ่เพศชายและหญิง มีความเข้าใจเรื่องการบริหารเท่าเทียมกัน ครูใหญ่ที่ไต่รับวุฒิทางวิชาครูและเคยศึกษาในสถาบันฝึกหัดครู มีความเข้าใจเรื่องพัฒนาของเด็กและการวัดผลดีกว่าครูใหญ่ที่ไม่มีวุฒิทางวิชาครู บรรเทา กิตติศักดิ์^{๒๔} ได้วิจัยเรื่องเดียวกัน แต่สอบถามครูใหญ่ระดับประถมศึกษาและพบว่าการบริหารด้านวิชาการนั้น ครูใหญ่ส่วนมากนิเทศการสอนโดยการเยี่ยมชั้นเรียน และการอภิปรายปัญหาร่วมกับครู การจัดทำโครงการสอนของโรงเรียนส่วนใหญ่ จัดทำเป็นรายปี การเลือกหนังสือแบบเรียนคณะครูเป็นผู้เลือก มีการสอนเด็กเรียนซ้ำ เป็นบางโอกาส และการเลื่อนชั้นใช้วิธีทดสอบความรู้เป็นส่วนใหญ่

วิลเลียม แมก คลาร์^{๒๕} (William Max Clary) ได้ศึกษามหาบทของครูใหญ่ในการปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐอินเดียนา พบว่า ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษามีความรับผิดชอบในการปรับปรุงหลักสูตรพยายามจัดกิจกรรมและตารางเรียนให้ยืดหยุ่น เห็นความสำคัญในการอภิปรายร่วมกับครูและบุคลากร ตลอดจน

^{๒๔} บรรเทา กิตติศักดิ์, " การศึกษาความเข้าใจการบริหารโรงเรียนของครูใหญ่ในระดับประถมศึกษา " (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ๒๕๑๐.

^{๒๕}

William Max Clary, " A Study of the Role of the Principals in Coordinating Curriculum Improvement in Elementary Schools of Indiana. " Dissertation Abstracts, (Ann Arbor, Michigan: University Microfilm Inc., 1959), p.1241.

ของรายงานผลการเรียนของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษา ส่วนในระดับสถาบันฝึกหัดครู
จำนวน ๑๒๖ สุธชาพันธ์^{๒๖} ได้ศึกษาถึงบทบาท หัวหน้าฝ่ายวิชาการของสถาบันฝึกหัดครู
ผลการวิจัยปรากฏว่า อาจารย์ใหญ่และหัวหน้าฝ่ายวิชาการยอมรับว่าหัวหน้าฝ่ายวิชาการ
ควรมีหน้าที่กำหนดนโยบาย และวางโครงการในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ ประสานงาน
ทางวิชาการ และเป็นผู้จัดอาจารย์สอนวิชาต่าง ๆ รวมทั้งจัดบริการให้ความช่วยเหลือทาง
วิชาการแก่อาจารย์และนักเรียนด้วย

กฤษณา ชำยยัง^{๒๗} ได้ศึกษาความเข้าใจโดยทั่วไปเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ
ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลนครกรุงเทพ โดยเปรียบเทียบความเข้าใจของ
ของครูใหญ่เกี่ยวกับงานด้านวิชาการระหว่างเพศ อายุ ประสบการณ์ในการเป็นครูใหญ่ อายุ
ราชการและวุฒิ รวมทั้งการศึกษาปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านวิชาการ
กฤษณา ชำยยัง ได้สรุปผลว่า ครูใหญ่ทั้งหมดมีความเข้าใจงานด้านวิชาการอยู่ในระดับ
ปานกลาง ครูใหญ่วุฒิปริญญาโท วุฒิปริญญาตรี วุฒิ ป.ม หรือ พ.ม วุฒิ ป.ป. หรือ พ.ป
วุฒิป. หรือ พ. มีความเข้าใจงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง แต่ครูใหญ่ที่ไม่มีวุฒิทาง
การศึกษามีความเข้าใจงานวิชาการอยู่ในระดับต่ำ ครูใหญ่ที่มีช่วงประสบการณ์ ๑ - ๕ ปี
มีความเข้าใจงานวิชาการสูงสุด ครูใหญ่ทั้งหมดมีความเข้าใจเรื่องการจัดและการประเมิน

^{๒๖} จำนวนรจ สุธชาพันธ์, " บทบาทของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ สถาบันฝึกหัดครู " (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ๒๕๐๘.

^{๒๗} กฤษณา ชำยยัง, " ความคิดเห็นของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัด
เทศบาลกรุงเทพเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ " (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิต-
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ๒๕๑๔.

ผลการศึกษาค้นคว้า และเข้าใจ เรื่องการสอนและวิธีสอนน้อยที่สุด ส่วนปัญหาและอุปสรรค
ที่ครูใหญ่ประสบมากที่สุดตามลำดับ คือ การขาดแคลนงบประมาณในการจัดห้องสมุด รวมทั้ง
ไม่มีตัวบุคคลที่ชำนาญในด้านนี้โดยเฉพาะ และการขาดแคลนอุปกรณ์การสอน

โจเซฟ เมลตัน^{๒๔} (Joseph Melton) ได้สำรวจความเข้าใจของครู
ใหญ่เกี่ยวกับบทบาทของการเป็นครูใหญ่ และกล่าวว่าครูใหญ่มีความคิดเห็นแตกต่างกันใน
เรื่องบทบาทที่เป็นอุดมคติ และบทบาทที่ใช้ปฏิบัติจริง ครูใหญ่สนับสนุนโครงการฝึกอบรม
ทักษะที่จำเป็นของผู้บริหาร ก่อนที่จะรับตำแหน่งครูใหญ่ และยังคงเสนอแนะให้มีการพิจารณา
คัดเลือกผู้ที่จะเป็นศึกษานิเทศก์ โดยอาศัยคุณสมบัติทางด้านมนุษยสัมพันธ์-ประกอบด้วย ส่วน
รัสเชล อาร์ เคิร์ช^{๒๕} (Russell R. Kirch) ได้ศึกษาพื้นฐานและความสามารถ
ที่จำเป็นสำหรับครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา โดยสรุปว่าความสามารถของครูใหญ่ขึ้นอยู่กับ
ความรู้และความเข้าใจในงานนั้น ซึ่งงานแต่ละอย่างต้องการความรู้ความเข้าใจต่างกัน
ความสามารถที่จำเป็นของครูใหญ่ได้แก่ความเข้าใจในการเตรียมและจัดสรรงบประมาณ
ความเข้าใจในการศึกษาปัญหาต่าง ๆ และความเข้าใจในการซ่อมแซมอาคารสถานที่ นอก
จากนี้ความสามารถในการประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารโรงเรียน

^{๒๔} Joseph Melton, " Perception of the Ideal and Actual Role
of Elementary School Principalship," Dissertation Abstracts, (Ann
Arbor Michigan : University Microfilm, Inc., 1959), pp. 28832-3.

^{๒๕} Russell R. Kirch, " The City Elementary Principals,"
Dissertation Abstracts, (Ann Arbor, Michigan : University Micro-
film, Inc., 1959); p: 1245:

จากผลการวิจัยดังกล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าครูใหญ่จำเป็นต้องมีความ
เข้าใจงานด้านวิชาการเป็นอย่างดี มีความรู้ทักษะ และความสามารถในการบริหารงาน
ด้านนี้ เช่น ความสามารถทางมนุษยสัมพันธ์ การปรับปรุงหลักสูตร การจัดสรรงบประมาณ และ
และ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำเป็นต้องมีวุฒิทางวิชาครุควบ จึงจะสามารถบริหารงาน
ด้านวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย